

การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

โดย รองศาสตราจารย์ ประวิตร ชูศิลป์
อธิการบดีสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม
pravitshoo@hotmail.com

(ตีพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือพิมพ์ *เดลินิวส์* ฉบับประจำวันพฤหัสบดี 14 มีนาคม 2544 หน้า 15)

ประเทศไทยเรา เป็นประเทศหนึ่งที่โชคดีมีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และดึงดูดให้นักท่องเที่ยวจากทั่วโลกมาเยี่ยมชม แหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวนี้ ไม่ได้มีแต่เฉพาะที่เป็น **ธรรมชาติ ป่าไม้ ภูเขา แม่น้ำ ทะเล หาดทราย ศิลปกรรมและโบราณสถาน** เท่านั้น แต่ยังรวมถึง **อาหารการกิน ประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนไทย ที่มีน้ำใจดีเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส** จนมีคำเฉพาะที่ใช้พูดถึงประเทศไทยของเราว่า **ดินแดนแห่งรอยยิ้ม (Land of smile)** อีกด้วย **ทรัพยากรการท่องเที่ยว** ที่มีคุณค่ายิ่งดังกล่าวนี้ ถือได้ว่าเป็นทุนทรัพย์ ทุนทรัพย์ ของแผ่นดิน และเป็นมรดกอันล้ำค่าที่บรรพบุรุษของเรา ได้สร้างสรรค์ปกป้องรักษาไว้ให้ลูกหลาน จนตกทอดมาถึงยุคของพวกเราในปัจจุบัน

จากสถิติและข้อมูลที่ **การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)** ได้เปิดเผยไว้เมื่อปีที่ผ่านมา นั้น (จากหนังสือ *กินรี* ของ *การบินไทย* ฉบับประจำเดือน มีนาคม 2543 หน้า 106) แสดงรายละเอียดว่า มีนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ (เช่น ในปี พ.ศ. 2540 ถึงปี 2542 นั้น มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในประเทศไทยแต่ละปี เป็นจำนวนมากถึง 7.22, 7.76 และ 8.28 ล้านคนตามลำดับ) มีผลดีทำให้มีรายได้เข้าประเทศมากกว่าสองแสนล้านบาท/ปี ดังเช่นในปี 2542 รายได้จากการท่องเที่ยว มีมูลค่าสูงถึงสามแสนล้านบาท ซึ่งเมื่อเทียบกับรายได้ของประเทศจากแหล่งอื่น ๆ แล้ว กล่าวได้ว่า **การท่องเที่ยว** เป็นแหล่งทำรายได้เข้าประเทศมากที่สุดเป็นประวัติการณ์

ความสำเร็จดังกล่าวที่ผ่านมานั้น คงไม่มีใครปฏิเสธได้ว่า เป็นผลมาจากการปฏิบัติงานอย่างเอาใจจริงเอาใจของ **การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย** และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หากคนไทยทุกคน และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ช่วยกันทำเสริม สนับสนุนเรื่องนี้ไปทั่วทั้งประเทศ ก็น่าจะคาดหวังได้ว่าการท่องเที่ยวในประเทศไทยของเราจะเจริญรุ่งเรืองและทำให้คงอยู่ได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

เพื่อให้ **ทรัพยากรการท่องเที่ยว** ที่ถือได้ว่าเป็นทุนทรัพย์ของชาติ และเป็นมรดกล้ำค่าที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษของเรา ได้รับการเอาใจใส่ ดูแล บำรุงรักษาไว้ให้เป็นสมบัติของแผ่นดิน

นี้ที่ยั่งยืนตลอดไปสมกับคุณค่าที่มีอยู่ คนไทยทุกคน ทุกหน่วยงาน และทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องน่าจะจะได้ให้ความเอาใจใส่ ทำหน้าที่ของตนให้เข้มแข็งจริงจังมากขึ้น และประสานสัมพันธ์ต่อกันไปอย่างน้อยที่สุดใน **3 เรื่องสำคัญ** ต่อไปนี้ คือ

1. ต้อนรับแขกด้วยไมตรีจิตอันดีงาม

ต้องรณรงค์ให้คนไทยช่วยกันต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เป็นแขกของเราด้วยอัธยาศัยไมตรีจิตอันดี ด้วยความจริงใจ และซื่อสัตย์ คุุณาการปฏิบัติต่อมิตรสหายด้วยวัฒนธรรมที่ดีของคนไทย สัมกับเป็นดินแดนแห่งรอยยิ้ม ให้ละเว้นการประพฤติปฏิบัติที่เป็นการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว เช่น ไม่คิดราคา (สินค้า หรือค่าบริการ) ที่แพงเกินเหตุ ไม่คดโกง ขายสินค้าหลอกลวงเขา เป็นต้น เพราะนักท่องเที่ยวเขาคงไม่ได้ใจกว่าเรา ถ้าหากเขามาเที่ยวประเทศไทยแล้วมาพบเหตุการณ์ที่ทำให้เข็ดขยาด เขาก็คงจะไม่อยากมา หรือแนะนำ ชักชวนให้ใครมาอีกเป็นแน่ ดังนั้นการโลกแค่นี้แก่ประโยชน์ส่วนตนที่จะได้ครั้งเดียว แต่เสียหายขาดทุนระยะยาว จึงนับเป็นความโง่เขลา ทำร้ายคนไทยทั้งชาติและทำลายประโยชน์ส่วนรวมไปอย่างไม่น่าให้อภัยแก่ผู้ที่ได้กระทำการดังกล่าว **เสมือนคนโง่ที่เห็นไม้หรือเปิดของตนเองที่เลี้ยงไว้ ออกไข่มา เป็นไข่ทอง แล้วเจ้าของก็คิด โลก จับไม้หรือเปิด ฝ่าทอง จะเอาทองเร็ว ๆ ฉะนั้น**

2. ดูแลเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

เรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน หรือนักท่องเที่ยวก็ตาม รัฐต้องถือเป็นเรื่องสำคัญ และต้องพยายามทำให้ได้มาตรฐานของประเทศที่เจริญแล้วให้ได้ เมื่อเขาเข้าพักในโรงแรมที่ไหน ทรัพย์สินของมีค่า (เช่น กล้องถ่ายรูป นาฬิกา บัตรเครดิต เงินตรา) ของแขกที่มาพัก ก็ควรได้รับการคุ้มครอง ดูแลให้ปลอดภัยจริง ๆ และเมื่อเขาจะออกไปเดินเล่น เดินป่า ปีนเขา ตั้งแคมป์ ลงเรือ เล่นน้ำอย่างไร ก็ต้องให้เขาได้รับความปลอดภัย เราจะต้องดูแลนักท่องเที่ยวให้ปลอดภัยอย่างจริงจัง ต้องป้องกัน ระวัง ไม่ให้เขาถูก ปล้น จี๋ ข่มขืน หรือถูกทำร้ายได้ (บ่อย ๆ)

เมื่อนักท่องเที่ยวจะนั่งยานพาหนะสาธารณะหรือจ้างเหมาไปไหน ก็จะต้องเป็นยานพาหนะที่ได้ผ่านการดูแล บำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี มีอุปกรณ์ความปลอดภัยครบ รวมทั้งพนักงานขับชี่ ก็ต้องมีวินัย มีจิตสำนึกในเรื่องความปลอดภัยของผู้โดยสารให้สูงขึ้นด้วย ไม่มกง่ายประมาทคะนอง ถนนหนทางก็ควรจะได้มีการดูแลให้ปลอดภัย มีเครื่องหมายจราจร และป้ายบอกชัดเจน

ร้านอาหารของกิน ก็ต้องควบคุมดูแลให้ได้มาตรฐานตามสมควร โดยเฉพาะเรื่อง **ความสะอาด** เมื่อรับประทานแล้ว จะต้องปลอดภัยจากโรคท้องร่วง ท้องเสีย ป้ายบอกรายการ

และราคาอาหาร ก็ต้องกำหนดให้ร้านต้องมีไว้เปิดเผย หากทำเป็นภาษาอื่น ๆ คู่กับภาษาไทย ด้วยก็ยิ่งจะดี เป็นการคุ้มครองผู้บริโภคด้วย

ในข้อ 2 นี้ จะเห็นได้ว่า แค่ว่าหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ก็จะมีตั้งหลายหน่วยงาน ไม่ใช่เฉพาะ ตำรวจ เท่านั้น **คมนาคม สาธารณสุข เกษตร (ป่าไม้) มหาดไทย องค์การปกครองท้องถิ่น** ก็ล้วนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแล ทำงานประสานกัน ทำในส่วนของตัวเองให้ดี และช่วยกันทำทั่วประเทศ

3. บำรุงรักษา ทรัพยากรการท่องเที่ยว ให้บริสุทธิ์ คงสภาพธรรมชาติเดิมไว้

ต้องช่วยกันดูแล บำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้คงสภาพเดิม หรือเป็นธรรมชาติไว้ให้ได้มากที่สุด ในส่วนนี้ต้องกระทำทั้งที่เป็น **การรณรงค์** สร้างจิตสำนึก ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (**Sense of belonging**) การดูแล บำรุงรักษาเฝ้าระวัง และการบังคับ ด้วย เช่น ในแหล่งน้ำตก หาดทราย ก็ต้องคอยดูแลความสะอาด อย่าให้มีเศษขยะมูลฝอย การตั้งบ้านเรือน ร้านค้าร้านค้า หรือเอาสัตว์ไปปล่อยเลี้ยง (เช่น เอาเปิดไปเลี้ยงในน้ำตก เป็นต้น) หากเป็นถ้ำหินงอกหินย้อย ที่ธรรมชาติต้องใช้เวลานานนับพันปี หมื่นปีจึงจะมีสภาพงดงามเช่นนั้นได้ ก็ต้องดูแล เฝ้าระวัง อย่าให้มีคนมก่งาย โยก บี หัก ซีด เขียน ระเบิดทำลายส่วนใดของธรรมชาติไปได้

บริเวณชายทะเล แม่น้ำ หากจะมีร้านอาหาร โรงแรม ก็ต้องควบคุมเรื่องการบำบัดน้ำเสีย การจัดการเศษขยะมูลฝอย อย่างจริงจัง เข้มงวด รวมทั้งเฝ้าระวังมิให้มีสิ่งปลูกสร้าง รุกล้ำที่สาธารณะ หรือทำให้ภูมิทัศน์เสียหายเกิดขึ้น

ที่จริงนั้น ทั้งสามประการดังกล่าวนี้ เราก็ได้ทำกันอยู่ส่วนหนึ่งแล้ว แต่ยังไม่จริงจัง และทั่วถึงให้สมกับที่เรามีของดี มี**ขุมทรัพย์** ที่จะใช้เป็นทุนในการกู้เศรษฐกิจของชาติได้ แม้ว่าอาจจะไม่ถึงกับทำให้เราร่ำรวยได้ทันใจ แต่ก็ช่วยทำให้เราได้เงินตราต่างประเทศไปใช้หนี้เขาให้หมดสิ้น หรือเบาบางลงไปได้ในเวลาเร็วขึ้น และอาจจะดีกว่าการทำอุตสาหกรรมบางประเภท ที่ถึงแม้ว่าจะได้เงินตราต่างประเทศเข้ามาเมื่อส่งสินค้าออก แต่ทำลายสิ่งแวดล้อม หรือสร้างมลภาวะไว้ในบ้านเรามากจนอาจไม่คุ้มกัน การท่องเที่ยวยังช่วยให้เกิดวงจรเศรษฐกิจที่ดีในกลุ่มคนหลายอาชีพเช่น ร้านอาหาร ภัตตาคาร ขายของที่ระลึก ธุรกิจบันเทิง บริการขนส่ง ที่พักโรงแรม บริการจัดนำเที่ยว เป็นต้น ดังนั้น ถ้าองค์กรท้องถิ่น อ.บ.ต. เทศบาล และหน่วยงานที่เป็นกลไกของรัฐได้หันมาสนใจ ช่วยกันทำเรื่องข้างต้นดังกล่าวนี้ ให้ดี เข้มแข็งจริงจังขึ้น ก็จะช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจให้ดีขึ้นได้ทางหนึ่ง และเป็นการรักษาสมบัติ หรือขุมทรัพย์ที่เป็นมรดกของชาติไว้ให้คนไทยรุ่นต่อ ๆ ไปได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

---

5 มีนาคม 2544

การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน